Florin BOGDAN; Dorin Ioan RUS

Muzeul Etnografic din Reghin
Ethnographic Museum from Reghin

Table de breaslă în colecţia Muzeului Etnografic din Reghin

Guild plates in the collection of the Ethnographic Museum from Reghin

The Ethnographic Museum from Reghin owns, in its collections, two calling plates, belonging to the potters (1768) and the coopers (1861), respectively. Their following description wishes to be an addendum to some previous studies with the same subject, regarding the guild objects from Reghin. These guild plates weren't just simple instruments used for anouncing the convocation of the gathering or some important event. They were also the bearers of the guild's symbol, alongside the written message and were meant to confirm the veridicity of the things announced through their deputation and also the fact that the respective guild plate came from an accredited person or an authority. The practice of official announcing the things neccessary to the guild members is gradually replaced by that of the plate's deputation.

The plate was transmitted from one craftsman to the other or they used two journeymen or apprentices that went by the houses of all craftsmen announcing them about the mandates of the guildmasters.

Keywords: *Ethnographic Museum from Reghin, the potters calling plate, the coopers calling plate*

Institution's address: Reghin, jud. Mures str. Vânătorilor nr. 51, tel./fax: +40-265-512571
e-mail: *muzeureghin@yahoo.com*

Personal e-mail: *dorin-ioan.rus@hotmail.com*

În colecţiile Muzeului Etnografic din Reghin se găsesc două table de chemare, aparţinătoare olarilor (1768), respectiv dogarilor (1861). Descrierea lor în rândurile de mai jos se doreşte a fi o completare a unor studii anterioare dedicate aceleiaşi teme a obiectelor de breaslă din Reghin. Până în prezent au fost publicate tablele breslelor cizmarilor şi tăbăcarilor reghineni aflate în colecţiile Muzeului Judeţean Mureş[1], lada dogarilor, aflată la acelaşi muzeu[2], şi 3 lăzi – ale tăbăcarilor şi două necunoscute – păstrate la Muzeul Etnografic din Reghin[3]. Cronica lui Helmut Czoppelt mai menţionează existenţa unei căni a fierarilor din Reghin, de la 1565, păstrată în prima jumătate a secolului al XX-lea printre bunurile bisericii reformate din Magyarregen[4]; despre soarta acestuia nu se mai ştie astăzi nimic. Un alt obiect păstrat de la breslaşii reghineni, ar fi sigilul dogarilor din Reghinul Săsesc de la 1850, păstrat la Arhivele Naţionale din Bucureşti[5].

Tabla dogarilor din Reghinul-Săsesc, 1861[6]

Scurt istoric al breslei: Dogarii din Reghinul Săsesc sunt atestaţi pentru prima dată la la 1713. La 1749 sunt 30 de dogari în localitate[7], starostele lor fiind Johannes Kincsi[8]. În 1856 existau în Reghin, printre alţii, 89 de dogari, pe locul al treilea ca număr de maiştri, după cei 134 de maiştri pielari şi 112 maiştri cizmari[9]. Ei se despart în cei care prelucrează numai lemn de stejar şi cei care prelucrează numai lemn de brad (lemn moale)[10]. La 1870, în lucrarea *Beiträge zur Kenntinß Sächsisch-Reens*, se afirma în legătură cu dogăritul: „ Deşi din cauza preţului mereu crescând al lemnului de molid întrebuinţat la dogărit, răşinărenii fac o concurenţă serioasă maiştrilor noştri pe piaţa sibiană, totuşi frumoasa şi buna operă a dogăritului, de aici, realizată în lemn moale, găseşte pretutindeni acceptare, şi rar sunt aduse înapoi produsele finisate duse în depărtări"[11]. La 1872, breslele din Transilvania sunt desfiinţate printr-un ordin al Ministerului ungar de Interne. Dogarii din

Reghinul-Săsesc se constituie în cooperaţie, având un început mai dificil în această nouă formă de organizare, reuşind apoi să se redreseze şi să se afirme din nou pe piaţă. Constituirea dogarilor într-o cooperaţie a eşuat pentru început datorită în primul rând costului ridicat al achiziţionării maşinilor necesare. La sfârşitul secolului al XIX-lea a luat naştere, pe strada Apalinei (*Abafajergasse*) o modernă fabrică de butoaie şi doage. În 1916, din cauza pericolului războiului, maşinile au fost demontate şi duse în siguranţă, din ordinul guvernului[12].

Tabla este confecţionată din alamă, în forma unei cărţi, deschiderea fâcându-se prin lateral, cu ajutorul unui buton metalic.Pe avers, deţine simbolurile breslei, lipite, reprezentând unelte specifice meşteşugului, precum şi un butoi, ca produs principal al acestei bresle. În partea superioară se află urmele unui fierăstrău de dogar, cu dinţii orientaţi în jos; sub el, în partea centrală, un compas deschis cu braţele în jos, de cele două părţi ale lui, câte un fierăstrău mic, cel din stânga drept, cel din dreapta curbat. În partea inferioară, un butoi, având de cele două părţi două ciocane specifice.

Pe revers se află o inscripţie în limba germană, din care reiese anul confecţionării, precum şi numele conducătorilor breslei din acel an:

1. TER
ZUNFT VORSTEHER
GEORG SCHWAB.
2T ZUNFT VORSTEHE[R]
DANIEL SCHWAB
ZUNFT NOTAIR
MICHAEL KRAUS
1861

Traducere: Prim / Staroste / Georg Schwab / Staroste secund / Daniel Schwab / Notar al breslei / Michael Kraus / 1861

Datorită faptului că piesa este uşor deteriorată pe avers, reconstituirea simbolurilor s-a făcut după a doua tablă a breslei, aflată în colecţia particulară a domnului Ajtai Ferenc din Reghin. Piesa posedă un mâner trapezoidal, cu marginile laterale curbate spre interior, aflat în partea superioară a tablei.

Dimensiuni: L= 22 cm, l=12 cm, î=2 cm.

Breasla mai are un sigiliu de la 1850, păstrat la Arhivele Naţionale din Bucureşti. Lada breslei, de la începutul secolului al XIX-lea, se află în colecţia de bresle a Muzeului Judeţean Mureş din Târgu Mureş.

Tabla breslei olarilor din Reghinul Săsesc, 1768[14]

Este confecţionată din bronz, în formă de scut baroc, având pe ambele feţe repretentate produsul şi unealta specifică, precum şi anii importanţi ai breslei: 1675 şi 1768.

Scurt istoric al breslei: Olarii sunt menţionaţi ca breaslă la 1670[15], iar la 1675 îşi confecţionează prima tablă, după cum se observă pe această piesă. Apariţia celei de-a doua cifre, pe refers, a anului 1768, duce la concluzia că tabla a fost reconfecţionată în acest an, odată cu redactarea statutelor în limba maghiară[16]. Redactarea statutului în limba maghiară într-o localitate în care meşteşugarii erau în marea lor majoritate germani, ne îndreptăţeşte ipoteza că olarii din Reghin erau de naţionalitate maghiară. În conscripţia Reghinului de la 1749 aflăm că lucrau în localitate 15 olari, breasla fiind condusă la acea dată de Michael Artz, având în subordine 5 maiştri[17]. În anul 1857, numărul breslaşilor era de 17[18]. În această perioadă, aşa cum remarca Josef Haltrich, breasla se afla în declin, stingându-se în câţiva ani[19]. Această situaţie se poate datora lipsei de cerere pe piaţa de desfacere, pe lângă o concurenţă tot mai mare a produselor meşterilor străini. Calitatea artistică a piesei ne îndreptăţeşte să afirmăm că în secolul al XVIII-lea breasla a atins nivelul maxim al potenţialului ei economic.

Pe avers, piesa posedă unul din simbolurile breslei, un ulcior înalt, cu gât înalt, buză evazată, o toartă, picior semirotund şi corp bombat. Pe laturi, apar stilizate cifrele anului, 1675.

Pe revers, apare în câmpul central o roată de olar, având în partea superioară redat stilizat cifra 1768, reprezentând anul reconfecţionării tablei, precum şi, de cele două părţi ale roţii olarului, iniţialele J.F., reprezentând numele starostelui breslei. În partea inferioară, apar unele unelte specifice meşteşugului.

Deasupra tablei, apar două inele de prindere, turnete în bronz. Întreaga ornamentaţie este realizată prin turnare.

Dimensiuni: L = 18 cm; l = 12 cm; î = 2 cm. Starea de conservare este foarte bună.

Aceste table de breaslă nu erau doar simple instrumente folosite pentru înştiinţarea convocării adunării sau a unui eveniment important. Ea purta şi simbolul breslei, alături de mesajul scris, având semnificaţia de a adeveri prin solia ei veridicitatea celor comunicate, ca şi faptul că provine de la o persoană împuternicită sau o autoritate[20]. Practica de a anunţa oral cele necesare membrilor breslei, se înlocuieşte treptat cu acela al soliei tablei.

Tabla era transmisă de meşteri de la unul la altul sau se foloseau două calfe sau ucenici care se deplasau la locuinţele tuturor meşterilor informându-i de dispoziţiile staroştilor.

Începând cu secolul al XVII-lea şi mai ales al XVIII-lea, cu prilejul reînnoirii regulamentelor de breaslă, prezenţa tablei şi a pedepselor care se aplicau pentru netransmiterea ei mai departe sunt atestate pretutindeni.

Note:

1. Dorin-Ioan Rus, *Table de breaslă din din Reghin în colecţia Muzeului Judeţean Mureş* în *Marisia- istorie-arheologie*, XXVI, Târgu-Mureş, 2000, p. 193-203.
2. Idem, *Scurt istoric al breslei dogarilor din Reghinul-Săsesc* în *Marisia-(istorie)*, vol. XXVII, Târgu-Mureş, 2003, p. 123-127.
3. Livia Rusu, Dorin-Ioan Rus, *Lăzi de breaslă în colecţia Muzeului Etnografic din Reghin*, în *Reghinul Cultural*, vol VIII, 2006, p. 123-136.
4. H. Czoppelt, *Chronik der Stadt Sächsisch-Regen in Siebenbürgen / Rumänien*, Siebenbürgische Bibliothek / Archiv, *Nachlaß Czoppelt*, A VIII, 169, Sächsisch-Regen, vol. I, fila 49 a.
5. Dorin-Ioan Rus, *Steme şi însemne de breaslă din Transilvania*, Sibiu, 2008, p. 146.
6. Nr. inv. 6668.
7. Document aflat la Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Cluj-Napoca, *fond 1749*, nr. 1349.
8. Szadeczky Lajos *A céhek történetéröl Magyarorsz?gon*, *Zunftgeschichte der Stadt Sächsisch-Regen*, în *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, Bd. 50, Hermannstadt, 1944, p. 515, nota 12; D.-I. Rus, *Evoluţia meşteşugurilor din Reghin*, în *Revista Bistriţei*, nr. XII-XIII, 1999, p. 118; Idem, *Date privind breasla dogarilor din Reghinul Săsesc*, în *Marisia*, XXVII, Tg. Mureş, 2003, p. 124.
9. Josef Haltrich, *Zur Geschichte von Sächsisch-Regen seit letzten hundert Jahren*, în *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, N.F. Bd 3/1858, Hermannstadt, p. 331 (în anexă); Dorin-Ioan Rus, *Evoluţia meşteşugurilor din Reghin*, p. 338-340; Idem, *Date privind breasla dogarilor...*, p. 124.
10. Josef Haltrich, *op. cit.*, p. 301.
11. **** Beiträge zur Kenntinß Sächsisch-Reens*, Hermannstadt, 1870, p. 173.
12. Ernst Philippi, Wigant Weltzer, *Sächsisch-Regen. Die Stadt am Berge*, Bochum, 1991, p. 193; Dorin-Ioan Rus, *Date privind breasla dogarilor...*, p. 124-125.
13. Maria Dogaru, *Colecţiile de matrice sigilare ale Arhivelor Statului*, Bucureşti, 1984, p. 208, fig. 3; D.-I.Rus, *Steme şi însemne de breaslă din Transilvania*, Sibiu, 2008, p. 146, fig. 208.
14. Nr. inv. 6667.
15. Szadeczky L., *A céhek történetéröl Magyarorszagon*, p. 149, apud Traugott Schwab, *op cit*, p. 515, nota 12.
16. D.-I. Rus, *Siebenbürgische Zunfturkunden in dem Ungarischen Nationalarchiv*, în *Acta Universitatis Cibiniensis, Seria Historica*, Vol III, Sibiu, 2007, p. 76.
17.D.-I. Rus, *Evoluţia meşteşugurilor din Reghin*, p. 118.
18. Josef Haltrich, *op cit*, p. 331.
19. *Ibidem*.
20. P. Nagybakai, *Zunftaufgebotstafeln aus Ungarn*, p. 17.

Lăzi de breaslă din Muzeul Etnografic Reghin

